

En ny nordism

I de finländska socialdemokraternas största tidning Demari förekom den 9 februari en ledare, i vilken en ny nordism förespråkades. Tidningen hade funnit att de nordiska länderna utvecklats på olika sätt. En politisk helhet förkommer inte längre. Danmark har gått till EG. Norge har blivit ett oljeland med egna intressen. Sveriges strikta utrikespolitik är inte vad den varit: anslutningen till oljeklubben är ett uttryck härför, försöken att sälja Viggen till Nato-länder är ett annat. Finland måste underkasta sin ställning en omprövning. I avspänningens tecken borde kanske Finland förmedla övergången till en ny nordism, i vilken Sovjetunionen kunde delta. Nordeuropa kunde bli ett modellområde för samarbetet mellan Öst och Väst, menade tidningen.

Att en socialdemokratisk redaktör i Finland själv skulle funnit på detta egendomliga förslag är föga troligt. Upphovsmannen måste sökas högre upp — eller längre bort. Hur därmed än förhåller sig, är tanken allt igenom orealistisk.

I den gamla romerska rätten ingick bestämda förbud mot vad man kallade lejonbolag, *societas leonina*. Uttrycket stammar från en fabel av Aesopus och syftar på förbund mellan två eller flera svagare partners och en stark, så stark, att man har skäl att från början misstänka att han kan kamma in vinsten ensam, medan de svagare får betala. Ett mera utökt exempel på ett sådant förbund än den föreslagna nordismen kan man knappast tänka sig. Ty vad skulle Danmark

betala för sitt inträde annat än att ge upp EG och eventuellt Nato? För Island blir det också fråga om Nato liksom för Norge, som dessutom kanske finge betala med sig av sin rätt till oljan i norr. Skulle de rige skulle tydligen gå ut ur OECD och över sin exportpolitik. Finland vet inte vad där kan finnas att ge. Men Sovjetunionen? Är det sannolikt att Moskva samförståndets intresse vill t. ex. nedrusta Murmanskområdet eller dra bort sin mer aggressiva Östersjöflotta?

Svaren är givna på förhand och gorna är meningslösa. Sovjetunionen inget "nordiskt land". De nordiska länderna har inte bara sin geografiska närheten som förenar dem. De har inte hela en gemensam syn i sociala och ekonomiska rella frågor, mycket gemensamt i sin ekonomi, sedan länge också en förmåga att samarbeta på det politiska området. Sovjetunionen är en av supermakterna, dess intressen sträcker sig vida långt till ett snävt område i norr, där de nordiska länderna har sina. Hela dess samhällsutveckling är också en annan. Det är inte vår sak att kritisera denna, men vi har rätt att konstatera, att den är olikartad vår egen att en gemensam nordism inte kan byggas på så oförenliga grunder.

Hur uppenbart detta än är, har vi likt idén om det nordiska modellområdet inte tillkommit av en slump. Den har nämligen sammanfalla med att andra frågor aktualiserats. Som läses i en annan Fråga i detta nummer av Svensk skrift har förhandlingarna om Sp

nes bedömanden i en utrikespolitisk översikt varit korrekta. Att han sade att svensk utrikespolitik kunde tillåta att man säljer flygplan var självklart: regeringen själv har visat ett lovvärt intresse för just denna vapenhandel.

Han tillbakavisade påståendet i Demari att Sverige skulle vara i färd med att ompröva grunderna för sin internationella ställning. Man skulle önska att tidningen haft rätt: då kanske vi sluppit att höra hr Anderssons eget obehärskade utfall mot USA i riksdagen för en tid sedan.

Men i fråga om Norden är svensk utrikespolitik veterligen oförändrad. Det är närmast häpnadsväckande att Finlands representant hr Tuomioja (s) trots utrikesministerns intervjuuttalande framförde exakt Demaris argument vid Nordiska Rådets möte i Reykjavik några dagar senare. Att så skedde tyder på att det inte bara varit dåligt omdöme hos en socialdemokratisk huvudredaktör som tagit sig uttryck i tidningen. Man misstänker en medveten styrning, som den socialdemokratiske regeringschefen hr Sorsa visserligen tagit avstånd från men som inte kan vara honom obekant. Och det är olycksbådande, att i detta sammanhang president Kekkonens kungstanke åter tagits upp: ett nordiskt-sovjetiskt "samarbete" på Nordkalotten.

gens ställning och oljefyndigheterna i Norska Havet inte gått så lätt som man tänker i Moskva. Inom ett nordiskt områdesråd vore det troligen enklare att komma, om icke överens, så dock till ett avtal.

Beträffande Sverige har regeringen utserats för att den vill sälja krigsmateriel till Nato-länder. Eftersom vi köpt och köper vapen därifrån är det enligt svensk modell inte orimligt att vi också säljer vapen dit. Samtidigt har överbevakningshavaren drabbats av ryskt missnöje, och han har fått veta att man inte hade tid att taga emot honom på ett avtalat besök. Uttrycket är lika intressant som nödvändigt och innebär ingenting annat än en demonstration.

Detta och mera dylikt gör att den nya nordismen förmodligen bör betraktas som utgående i ett mönster av varningar eller, för oss säga, som ett höjt pekfinger, åtminstone mot Sverige och Norge. Så har till också utrikesminister Sven Andersson uppfattat saken. Annars hade han knappast kommenterat den finska artikeln i en stor intervju i Dagens Nyheter den 14 februari.

I denna avvisade hr Andersson klart och bestämt tanken på en nordism med Sovjetunionen som medlem. Han underströk att möjligheterna till ökat ekonomiskt utbyte bör iakttas. Han stödde ÖB så tillvida som han menade att den-